

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΖ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 18 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1939

ΑΡΙΘ 7

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ*

ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1603. 1939

Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του κωδικοποιηθέντος νόμου 5438 «περί Καταστατικού Νόμου της Αυτόκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» και του ὑπ' ἀριθ. 136 του 1936 Ἀναγκ. Νόμου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει του Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον 1.

Ἐκ τοῦ ἔδαφ. 2 ἀριθ. 3 τοῦ ἀρθρου 9 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5438 διαγράφεται ἡ φράσις «οὐδὲ μείζονα τῶν 55».

Οἱ διαγραφέντες ὡς ὑπερβάντες τὸ 55ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἐπανεγγράφονται εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων ὑποψηφίων Ἀρχιερέων.

Μέχρι τῆς συγκλήσεως τῆς προσεχοῦς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος πάντες οἱ καταρτισθέντες καὶ ἐγκριθέντες ὑπ' αὐτῆς κατάλογοι ἐκλογίμων ἐπαναφέρονται ἐν ἰσχύϊ, ὡς πρὸς πάντας τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένους.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὸ ἀρθρον 18 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5438 προστίθεται ὡς τρίτον ἔδαφιον:

Μητροπολίτης ἀπουσιάζων ἀνευ ἀδείας ὑπὲρ τὸν μῆνα ἐκ τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ λογίζεται ὡς παραιτησάμενος ταύτης, ἐὰν προσκληθεῖς, ἐγγράφως ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τασσομένης αὐτῷ προθεσμίας ἀποποιηθῆ ὁπωσδήποτε νὰ πράξῃ τοῦτο.

Ἡ πρόσκλησις τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου ἐπιδίδεται εἰς τὸν παρ' ὃν ἀπευθύνεται αὕτη κατὰ τὰ περὶ ἐπιδόσεων τοῦ νόμου 5383 «περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαστηρίων κλπ.» ὀριζόμενα, τῆς Ἱ. Συνόδου δυναμένης εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ συντάμῃ τὰς προθεσμίας τῶν ἀρθρων 54 καὶ 55 τοῦ αὐτοῦ νόμου, οὐχὶ ὅμως ἔλασσον τῶν πέντε ἡμερῶν.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος συνεχομένη μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ταχθείσης προθεσμίας κηρύττει τὴν Μητροπόλιν αὐτοῦ χρεοῦσαν διὰ πρακτικοῦ δημοσιευομένου εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ προβαίνει εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς οὕτω χρευσάσης Μητροπόλεως μετὰ παρέλευσιν ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ πρακτικοῦ τούτου.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος εἰς τὸν οὕτω ἐκπίπτοντα τῆς

* Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως Τεύχος Α' Ἀριθ. φύλ. 47, 8-2-39

Μητροπόλεως αὐτοῦ Μητροπολίτην ὀρίζει καὶ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς τούτου.

Ἄρθρον 3.

Ἡ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 136 τοῦ 1936 ἀναγκαστικοῦ νόμου ἐπὶ τῆ προτάσει τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ ἀποφάσει τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου συσταθεῖσα Μητρόπολις β' τάξεως ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μητρόπολις Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος» μετονομάζεται ἐφεξῆς «Μητρόπολις Μεγαρίδος».

Τὰ νέα ὄρια τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ὡς καὶ τῆς Μητροπόλεως Μεγαρίδος θέλουσι ἐπανακαθορισθεῖ λεπτομερῶς διὰ Β. Δ. τῆ προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ, στηριζομένη ἐπὶ πράξεως τῆς Ἱεραρχίας Συνόδου, ἐκδιδομένης συνεπεῖα προτάσεως τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Β. Δ. καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον θέλει ὀρισθῆ καὶ ἡ ἔδρα τῆς Μητροπόλεως Μεγαρίδος.

Ἄρθρον 4.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα οὐτινος ἢ ἰσχύς ἀρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καταργεῖται.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 7 Φεβρουαρίου 1939.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Τὰ Μέλη

ΑΓΙΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. ΔΟΥΡΕΝΤΗΣ, ΑΝΔΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, Ι. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ, ΑΓΓ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ, Σ. ΠΟΥΛΥΖΩΓΟΠΟΥΛΟΣ, Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ, Π. ΟΙΚΟΝΟΜΑΚΟΣ, Α. ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ, Κ. ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΗΣ, Α. ΤΖΙΦΟΣ, Κ. ΚΟΤΖΙΑΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 8 Φεβρουαρίου 1939.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς

ΑΓΙΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ἡ ΑΛΗΘΗΣ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΙΜΩΝΙΑΣ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπὶ σιμωνία τελευταίως γενομένης πρὸ τοῦ Δευτεροβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου δίκης ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῶν συνηγόρων τῆς ὑπερασπίσεως, ὅτι ἡ σιμωνία εἶναι ἄλλο ἔγκλημα παρ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δικάζεται συνήθως ἐνώπιον τῶν ἐκκλ. δικαστηρίων. Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἡ παρεκτροπὴ Σίμωνος τοῦ μάγου ὑπῆρξεν «ἀμάχημα περὶ τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα», διότι συνίστατο

εἰς τὸ ὅτι Σίμων ὁ μάγος ἐπίστευσεν ὅτι ἡ θεία χάρις πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τοῦ παραδόξου τούτου ἰσχυρισμοῦ προσφεύγουσιν εἰς τὸ κείμενον τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων ἔνθα ἐξιστοροῦνται τὰ κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Σίμωνος. Καὶ ἐνῶ παραδέχονται, ὅτι πράξις τοῦ Σίμωνος προσενεγκόντος χρήματα εἰς τοὺς ἀποστόλους καὶ εἰπόντος «δότε καὶ μοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὅταν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ Πνεῦμα ἅγιον» (Πραξ. η', 19), ἐνῶ, λέγω, παραδέχονται ὅτι ἡ «πράξις αὕτη τοῦ Σίμωνος ἑξωτερικῶς φαίνεται ἡ αὕτη πρὸς ὅ,τι εἶνε γνωστὸν εἰς πάντας ὑπὸ τὸ ὄνομα δωροδοκία», ἐν τούτοις ἐπιμένουσιν, ὅτι πραγματικῶς ἔχει ἄλλον χαρακτήρα. Καὶ εἰς ἀπόδειξιν τούτου προσάγουσι τὴν ἀπάντησιν τὴν ὑπὸ τοῦ Πέτρου δοθείσαν εἰς τὸν Σίμονα ἔχουσαν οὕτως: «Τὸ ἀργυρίον σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι». Καὶ προσκολλώμενοι οἱ εἰρημένοι εἰς τὸ ῥῆμα «ἐνόμισας» στηρίζουσιν εἰς αὐτὸ τὴν ὅλην ἐπιχειρηματολογίαν τῶν ἐξηγητῶν τὸ ἐνόμισας διὰ τοῦ ἐπίστευσε, ἐπίστευσε μέσα σου. Αὐτὸ εἶνε τὸ μόνον ἐπιχείρημα, μὲ τὸ ὁποῖον ζητοῦσι νὰ μᾶς πείσωσιν, ὅτι ἡ παρεκτροπὴ τοῦ Σίμωνος δὲν συνίστατο εἰς τὴν προσφορὰν χρημάτων καὶ εἰς τὴν πρότασιν αὐτοῦ, ὅπως ἀντὶ τούτων οἱ ἀπόστολοι τοῦ μεταδώσουσιν τὴν χάριν καὶ χρῆσιν αὐτῆς, ἀλλ' εἰς τὸ ἑσωτερικὸν πεπλανημένον περὶ τὴν πίστιν φρόνημα. Ἄλλ' ὅτι τὸ νομίζω οὐδέποτε οὔτε εἰς τὴν γλώσσαν τῆς Κ. Δ. οὔτε γενικώτερον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλώσσαν λαμβάνεται ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην. εἶνε τὸσον γνωστὸν, ὥστε δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπω τι πλεον περὶ τούτου. Ἐπειτα καθὼς τὰ συμφραζόμενα ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος χωρὶ τῶν Πράξεων δηλοῦσιν ὁ τόνος τῆς ἀποδοκίμασις δὲν ἀναφέρεται εἰς φρόνημα τι ἑσωτερικὸν τοῦ Σίμωνος ἢ εἰς πλάνην τινὰ αὐτοῦ περὶ τὴν πίστιν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν πράξιν τῆς προσφορᾶς χρημάτων, ἵνα δι' αὐτῶν ληφθῆ ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ δύναμις τῆς μεταδόσεως τῶν δωρεῶν Του. Τὸ κείμενον εἶνε τὸσον σαφὲς καὶ ἡ ἔννοιά του τοσοῦτον πρόδηλος, ὥστε ἀπορῶ, πῶς ἀπεδύθησαν εἰς ἐν τὸσον ἐπισημὰς ἐγχειρήματα τοῦ ν' ἀποδείξωσι τὰ ἀσύστατα.

Ἀνεξαργήτως ὁμοῦ τούτων δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ὁ ὅρος *σιμωνία* μὴ ἀπαντῶμενος οὔτε ἐν τῇ Κ. Δ. οὔτε ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι, καθιερωθῆ ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως. Εἶνε δὲ πρόδηλον, ὅτι ὅταν πρόκειται νὰ καθορίσωμεν τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅρου τούτου, δέον νὰ προσφύγωμεν εἰς αὐτὴν τὴν καθιερώσαν αὐτὸν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν, καὶ ἐκεῖθεν νὰ πληροφορηθῶμεν τὰ κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ.

Πῶς ἐξεδέχθη τὸν ὅρον τοῦτον ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις; Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντιλέγοντες ὁμολογοῦσιν, ὅτι ἀδίκημα ὡς τοῦ Σίμωνος, ὅπως δηλαδὴ ἀντελήφθησαν αὐτὸ οὗτοι, «δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐκτὸς τοῦ Σίμωνος δὲν φαίνεται ἄλλος τις νὰ διέπραξε τοιοῦτον ἀδίκημα» καὶ «δὲν ἀναφέρεται οὐδεὶς ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ ὡς σιμωνιακὸς μὲ τὴν κυρίαν ἔννοιαν» καὶ ὅτι «τὸ ἀμάχημα τοῦ Σί-

μωνος μὲ τὴν πίστιν εἰς τὴν πώλησιν τῆς θείας χάριτος οὐδέποτε ἐπανελήφθη». Συμφωνοῦσι λοιπὸν οἱ εἰρημένοι εἰς τὸ ὅτι ἡ σιμωνία, ὅπως ἐξεδέχθη αὐτὴν ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις, ἔχει ἄλλην ἔννοιαν ἐκείνης, τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ ἀποδίδουσιν εἰς τὴν πράξιν τοῦ Σίμωνος. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις ἐτιμώρησε καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ τιμωρῆ τοὺς σιμωνιακοὺς. Ἐνῶ κατὰ τοὺς εἰρημένους σιμωνιακοὶ καθ' αὐτὸ δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνον εἰς Σίμων ὁ μάγος. Δὲν ἐνδιαφερόμεθα λοιπὸν νὰ μάθωμεν ἡμεῖς, ἐὰν ὁ Σίμων ἐπίστευσε καὶ ἑσωτερικῶς ὅτι ἡ θεία χάρις εἶνε τι, ὅπερ πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται. Μᾶς φθάνει, ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις σιμωνίαν καλεῖ αὐτὸ, τὸ ὁποῖον οἱ ἐνιστάμενοι ζητοῦσι νὰ παρουσιάσωσι ὡς ἀπλήν δωροδοκίαν. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ πράξις κατὰ τὸν Κ. Ράλλον καλεῖ σιμωνίαν «τὸ ἐμπορεύεσθαι τὴν θεῖαν χάριν, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἐπ' ἀνταλλάγματι α) μεταδοσιν τῆς θείας κοινωνίας β) ἄσκησιν τῆς δικαιοδοσίας ἐπὶ χρηματικῶν καὶ ποινικῶν ὑποθέσεων γ) παραδοχὴν εἰς μοναστήριον τῶν προαιρουμένων τὸν μοναχικὸν βίον, μάλιστα δὲ δ) χειροτονίαν εἰς τοὺς ἱερατικούς βαθμοὺς (ἐπισκόπου, πρεσβυτέρου καὶ διακόνου) καὶ ε) εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀξιώματα χειροθεσίαν, προχείρησιν (ἡγουμένων, ἀρχιμανδριτῶν, ἐξάρχων κλπ.) καὶ προβολὴν (οἰκονόμων, παραμοναρίων, χαρτουλαρίων κλπ.)». Αὕτη κατὰ τὸν Κ. Ράλλον (Ποινικὸν δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολ. Ἐκκλησίας σελ. 325) εἶνε ἡ ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως ἀποδοθεῖσα ἔννοια εἰς τὸν ὅρον σιμωνία.

Ἄλλ' οἱ ἐνιστάμενοι ζητοῦντες νὰ στηρίξωσι τὴν ἀσύστατον ἐκδοχὴν τῶν καταντῶσι νὰ ὑποστηρίξωσι, ὅτι τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν, σήμερον τοῦλάχιστον, δὲν εἶνε σιμωνία, ἀλλὰ δωροδοκία. Καὶ διὰ ν' ἀποδείξωσι τὴν θέσιν τῶν ταύτην προσφεύγουσιν εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱ. κανόνων. Δυστυχῶς τὴν μαρτυρίαν τῶν ἱ. κανόνων δὲν παραθέτουσιν ἀκεραίαν, ἀλλὰ κεκολωβομένην καὶ περικεκομμένην. Οὕτω ἀποφεύγουσι νὰ παραθέσωσιν ἐκ τοῦ β'. κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι δ'. Οἴκουμ. Συνόδου τὴν κατωτέρω περικοπήν. «Ἐἴ τις ἐπίσκοπος ἐπὶ χρήμασι χειροτονίαν ποιήσαιο καὶ εἰς πράσιν καταγάγοι τὴν ἄκρατον χάριν καὶ χειροτονήσοι ἐπὶ χρήμασι ἐπίσκοπον ἢ χωρεπίσκοπον ἢ πρεσβυτέρους ἢ διακόνους...». Ἡ περικοπὴ αὕτη ἐξηγεῖ σαφέστατα ὅτι τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν κλπ. δὲν εἶνε ἀπλή δωροδοκία, ἀλλὰ καταβίβασις εἰς πράσιν τῆς ἀπράτου χάριτος.

Ὡσαύτως παραλείπουσι τὴν κατωτέρω περικοπήν τοῦ κγ' κανόνος τῆς στ'. ἐν Τρούλλῳ συνόδου «Περὶ τοῦ μηδένα τῶν ἐπισκόπων εἴτε πρεσβυτέρων ἢ διακόνων τῆς ἀχράντου μεταδιδόντα κοινωνίας παρὰ τοῦ μετέχοντος εἰσπράττειν τῆς τοιαύτης μεταλήψεως χάριν ὀβλοῦς ἢ εἶδος τὸ οἰονοῦν. Οὐδὲ γὰρ πεπραμένη ἢ χάρις, οὐδὲ χρήμασι τὸν ἁγιασμόν τοῦ Πνεύματος μεταδιδόμεν».

Ἐκ τῶν περικοπῶν αὐτῶν φαίνεται σαφέστατα, ὅτι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν δὲν εἶνε ἀπλή δωροδοκία, ἀλλὰ πράσις τῆς χάριτος. Τοῦτο δὲ τὸ ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῆς

δωροδοκίας καθιστᾷ αὐτὴν βαρύτεραν καὶ ἀξίαν τοῦ δνόματος σιμωνία.

Παραλείπουν ἀκόμη νὰ παραθέσωσιν ἐκ τῆς κανονικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Γενναδίου, ἐν ἣ κατακρίνεται ἡ ἐπὶ χειροτονία δωροδοκία, τὰ ἐπόμενα; «Δωρεάν, φησίν, ἐλάβετε, δωρεάν δότε... Ἄπλους καὶ σαφῆς ὁ τῆς ἐντολῆς ταύτης λόγος ἐστίν, οὐδὲν ποικίλον ἔχων, οὐδὲ δυσέφικτον, οὐδὲ σοφιστικῆς δεόμενον ἐξηγήσεως. Παρ' ἑμοῦ, φησίν, ἐδέξασθε τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα· εἰ μὲν ὑπὲρ αὐτοῦ μοι μικρὸν ἢ μέγα τι κατεβάλεσθε, καὶ τοῦτο ὑμῖν πέπραται παρ' ἑμοῦ, πωλεῖτε καὶ ὑμεῖς ἐτέροις αὐτό· εἰ δὲ δωρεάν εἰλήφατε, δότε καὶ ὑμεῖς δωρεάν... Ὅθεν καὶ τῶν δόσιων καὶ μακαρίων Πατέρων τῆς ἀγίας καὶ μεγάλης οἰκουμένης συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι συναχθείσης... ὁ περὶ τούτου κανὼν ἡμῖν σαφῶς οὕτως λέξουσιν αὐτοῖς ἐκπεφώνηται εἰ τις ἐπίσκοπος κτλ.». Καὶ προχωρεῖ ἡ κανονικὴ ἐπιστολὴ διὰ μακρῶν καὶ ἐπανειλημμένως ἐπεξηγοῦσα, ὅτι ἡ ἐν τῇ χειροτονίᾳ δωροδοκία δὲν εἶνε ἀπλή δωροδοκία, ἀλλ' ἰδιάζον ἔγκλημα «ἐγγχείρημα διαβολικόν, κατὰ τῆς πνευματικῆς φερόμενον δωρεᾶς», ὅπερ δέον νὰ πατάσεται αὐστηρῶς. «Δεῖ γὰρ εἶναι χάριν τὴν χάριν καὶ μηδαμοῦ αὐτῇ μεσιτεῦσιν ἀργυρίου» (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα, τόμος 4 σελ. 368 καὶ ἐξῆς). Ἐτι ρητότερον ἐκφράζεται ὁ Ταράσιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ κανονικῇ του ἐπιστολῇ. Διότι τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν ὁ Ταράσιος κηρύττει ὡς αἴρεσιν βαρύτεραν τῆς τοῦ Μακεδονίου καὶ τῶν ἀμφ' αὐτὸν Πνευματομάχων. «Ἐκείνων γὰρ κτίμα καὶ δοῦλον τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα ληρωδούντων, οὗτοι ἑαυτῶν, ὡς δοκοῦσι, δοῦλον αὐτὸ ποιοῦσι. Πᾶς γὰρ δεσπότης ὅ, τι ἂν ἔχοι, εἰ βούλοιο, πιπράσκει· ὡσαύτως καὶ ὁ ἀγοράζων δεσπότης βουλόμενος εἶναι τοῦ ἡγορασμένου, διὰ τιμῆς ἀργυρίου τοῦτο κτάται. Οὕτως οἱ ταύτην τὴν ἄθεσμον προᾶξιν ἐργαζόμενοι καταβιάζονται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἴσα ἁμαρτάνοντες τοῖς βλασφημοῦσιν ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια τὸν Χριστόν· ἢ τὸ γε ἀληθέστερον εἰπεῖν, παρεοικασιν Ἰούδα τῷ προδότῃ, ὃς τοῖς θεοκτόνοις Ἰουδαίοις, τιμῆς ἀργυρίου τὸν Χριστόν ἀπεπολήσατο».

Ταῦτα καὶ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ταράσιου. Κατόπιν τούτων τῶν ἐκ τῶν κανονικῶν πηγῶν χαρακτηρισμῶν, ὑπερβαίνει, νομίζω, πᾶν ὄριον τόλμης τὸ νὰ ἔρχωνται οἱ ἐνιστάμενοι καὶ νὰ μᾶς λέγωσι «τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν δὲν εἶνε σιμωνία, ἀλλὰ δωροληψία ἀπλή».

Ἄλλ' οἱ ἐνιστάμενοι προκειμένου ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἐπιτρέπεται τὸ λαμβάνειν δῶρον τι μετὰ τὴν χειροτονίαν, ἀρκεῖ ἡ ἀμοιβὴ αὕτη νὰ μὴ γίνεταί μετὰ διαπραγματέυσιν ἐμπορικὴν καὶ ἐξ αἰσχροκερδείας, ἀναφέρονται εἰς χρυσόβουλλον τι Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ ὀρίζον, τί δέον νὰ λαμβάνῃ ὁ χειροτονῶν ἀπὸ τούτων χειροτονημένων, ἥτοι ἐν χρυσοῦν νόμισμα κατὰ τὴν εἰς ἀναγνωσθῆναι χειροθεσίαν, τρία κατὰ τὴν εἰς διάκονον χειροτονίαν καὶ ἕτερα τρία κατὰ τὴν εἰς πρεσβύτερον τοιαύτην. Περιέργως οὗτοι παραθέτοντες καὶ ἐπικυροῦσαν τὸ χρυσόβουλον τοῦτο συνοδικὴν ἀπόφασιν τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου Νικολάου δὲν

προσέχουσιν εἰς τὴν ἀξιοσημείωτον φράσιν αὐτῆς «καὶ οὐ πλέον τούτων ὑπὲρ διατροφῆς τοῦ χειροτονούντος ἐκ τοῦ χειροτονουμένου καταβληθήσεται». Ἐν ἄλλαις λέξεσι μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἰσαακίου, ὅτε τὸ Βυζαντινὸν κράτος κατετρούγετο ἐν ἄσασίᾳ ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν καὶ κατακτητῶν, οἱ ἐπίσκοποι ἔζων ἐκ μόνων τῶν τυχηρῶν των. Πρὸς διατροφήν των λοιπὸν εἶχεν ὀρισθῆ καὶ ὠρισμένον ἐκ τῶν χειροτονιῶν ἔσοδον. Δὲν φαντάζομαι αἱ συνθῆκαι νὰ εἶνε αἱ αὐταὶ καὶ σήμερον, ὅποτε ὁ ἀρχιερεὺς λαμβάνων μισθὸν Ἀρεοπαγίτου προσευξανόμενον καὶ ὑπ' ἄλλων νομίμων τυχηρῶν αὐτοῦ, οὐδέποτε θὰ ἠδύνατο νὰ ἰσχυρισθῆ ὅτι πρὸς διατροφήν του ἔχει ἀνάγκην καὶ ἔσοδον ἐκ τῶν χειροτονιῶν.

Πρέπει ἐν τούτοις νὰ σημειώσω καὶ πάλιν μετὰ θλίψεως, ὅτι οἱ ἐνιστάμενοι δὲν παρουσιάζονται κατὰ πάντα ἀκριβεῖς εἰς τὰς παραθέσεις των. Διότι παραθέτουσι μὲν τὰς ἀνωτέρω τοῦ Ἰσαακίου καὶ τοῦ Νικολάου πράξεις, παραλείπουν ὅμως νὰ ὀμιλήσωσι περὶ πολυαριθμοτέρων ἄλλων, αἵτινες ἀντιτίθενται διαρρηθῆναι κατὰ τῶν ἰσχυρισμῶν των. Καὶ πρῶτον ἀποφεύγουσι νὰ παραθέσωσι ἄλλην νεαρὰν μεταγενεστέραν τῆς νεαρᾶς τοῦ Ἰσαακίου Κομνηνοῦ, καὶ οὕτη εἶνε ἡ κατὰ τὸ 1295 ἔτος ἐκδοθεῖσα νεαρὰ Ἀδρονίκου τοῦ Γέροντος, τὴν ὁποίαν ἀπεδέξαντο ὅτε Πατριάρχης Ἰωάννης ὁ Σωζοπολίτης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς. Ἡ νεαρὰ αὕτη κηρύττει σιμωνίαν τὴν διανομὴν δώρων εἰς τοὺς χειροτονούντας ἀρχιερεῖς καὶ εἰς τοὺς ἔχοντας ὀφθίκια τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς. Ὡσαύτως ἀποφεύγουσιν οἱ ἐνιστάμενοι νὰ παραθέσωσι τὴν ὀγκ' (123) νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Κατὰ τὸν νομοκάνονα δηλαδὴ τοῦ Φωτίου τίτλου Α'. κεφ. Ε'. «Ἡ μέντοι β'. διάταξις τοῦ α' τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ὀγκ' κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν, τίτλ. α'. κεφ. θ'. οὕτως ἔχοντι. Πρὸ δὲ πάντων ἐκεῖνο θεσπιζόμενον φυλαχθῆναι, ἵνα μηδεὶς διὰ δόσεως χρυσοῦ ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐπίσκοπος χειροτονηθῆ. Εἰ δέ τι τοιοῦτον ἁμαρτηθῆι, αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ διδόντες καὶ οἱ λαμβάνοντες καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν κατὰ τὰς θείας γραφὰς καὶ τοὺς θείους κανόνας κατακρίσει ὑποβάλλουσι· καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ διδοὺς καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ μέσος γενόμενος τῆς ἱερωσύνης ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς ἀποκινεῖσθω κτλ.» (Ράλλη καὶ Ποτλῆ, Σύνταγμα Ἱερῶν κανόνων τόμ. Α'. σελ. 34).

Ταῦτα κατὰ τὴν 123ην νεαρὰν τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Ὁ Μ. Βασίλειος ἐξ ἄλλου ἐν τῷ 90ῷ κανόνι αὐτοῦ ἀπαγορεύει ρητῶς καὶ τὸ «μετὰ τὴν χειροτονίαν λαμβάνειν» λέγων ὅτι «λαβεῖν δὲ ἐστίν, ὀτεδῆποτε λαβεῖν». Ἐν δὲ τῇ κανονικῇ ἐπιστολῇ τοῦ Πατριάρχου Γενναδίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ συνυπογράφουσιν ὀγδοήκοντα καὶ εἰς ἐπίσκοποι ἀναγινώσκωμεν μετὰ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Ἄλλ' οὐδὲ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς χειροτονίας, οὐδὲ μετὰ τὸν καιρὸν τῆς χειροτονίας, οὐδὲ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς χειροτονίας ὑπὲρ τῆς χειροτονίας, δίδωσθαι χρήματα συγχωρεῖ· καθόλου γὰρ τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι τούτῳ δωροδοκίαν ἀπέφησε» (Ράλλη καὶ Ποτλῆ 4, σελ. 370).

Ἐπειδὴ ἐν τούτοις οἱ ἐνιστάμενοι μνημονεύουσι

καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους, ἀναζητοῦσι δὲ καὶ ἐπιχειρήματα ἀπὸ τὰ Ἀcta patriarchatus Constantinopolitani παραπέμπομεν αὐτοὺς εἰς τὸν Τόμ. Α'. τούτων ἐν σελ. 483, ἐνθα παρατίθεται ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Κων/πόλεως Ματθαίου Α' περὶ τὸ 1041 πρὸς τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος ἐκ τῆς ὁποίας ἀποσπῶμεν τὰ ἐπόμενα: «Γινώσκει γὰρ ἡ σὴ ἱερότης, ὅτι καὶ οἱ κανόνες τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ πασῶν σχεδὸν τῶν Οἴκου. Συνόδων καθηρημένον ἔχουσι τὸν ἐπὶ χρήμασι χειροτονηθέντα καὶ τὸν χειροτονήσαντα, καὶ ἀποδιώκουσι τοῦτο τῆς ἐκκλησίας Χριστοῦ ὡς πνευματικὴν αἵρεσιν. . . Καὶ ὁ χειροτονηθεὶς δὲ Ἀλανίας συνοδικῶς κριθῆσεται. . . πρὸς ὃν οὐδὲ γράφει ἢ μετριότης ἡμῶν, οὐδὲ ὡς ἀρχιερέα τοῦτον προσαγορεύει, μέχρις ἂν συνοδικῶς ἀκουσθῆ τὸ περὶ αὐτοῦ. Ἄντεστρέψαμεν δὲ καὶ εἴπερ ἐνταῦθα ἐστάλησαν εἰς τε τὸν κλῆρον καὶ εἰς τὸ κελλῖον μου πέντε σώμια. . . Πτωχοὶ μὲν γὰρ ἔσμεν καὶ προσαίται καὶ ἀπὸ ἔλεημοσύνης χριστιανῶν ζῶμεν καὶ ἡμεῖς καὶ ὁ κλῆρος οὗτος. Πλὴν ἀπὸ παρανομίας οὐδὲ τὸ τοῦ κόσμου ἅπαν χρυσίον ἡμῖν αἰρετόν, ἀλλὰ τὸ τοῦ μεγάλου Πέτρου λέγομεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τοὺς δόντας· «τὸ ἀργύριον αὐτῶν σὺν αὐτοῖς εἰς ἀπώλειαν».

Ὁ αὐτὸς πατριάρχης γράφει πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Τραπεζοῦντος Μανουὴλ Κομνηνὸν τὰ ἐπόμενα «Περὶ δὲ τοῦ Ἀλανίας θανατοῦ πῶς ἐνόμισεν ἢ βασιλεία σου, ὅτι εἰς τὰ πέντε σώμια οὐχ ἠτιθήμεν, εἰς δὲ τὰ ὀκτώ ἠτιθήσομεθα, ὑπέλαβες δὲ τοῦτο ἀγνοῶν ἡμᾶς καὶ τὸν ἡμέτερον σκοπόν, οἱ πτωχοὶ μὲν δόμοιοι, ὡς καὶ ἔσμεν καὶ ἐσομεθα, ὅσον δὲ ἀπὸ τοιοῦτου πόρου οὐ μόνον ὀκτώ, ἀλλ' οὐδὲ ἂν δικτακισχίλια ἦσαν, ἐμέλλομεν αὐτῶν ἀψασθαι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν ἀπεστρεφόμεθα ταῦτα ὡς ὄφεις καὶ σκορπίους».

Καὶ ταῦτα μὲν ὁ αἰσιδίμος καὶ μακαριστὸς ἐκεῖνος πατριάρχης Ματθαῖος ὁ Α'. Ἐπὶ πλέον κατὰ τοὺς ΙΕ' καὶ ΙΣΤ' αἰῶνας βλέπομεν, ὅτι ἡ κατὰ τῆς σιμωνίας κατάκρισις καὶ καθομολόγησις εἶχε καθιερωθῆ νὰ κηρύττεται ἐπισήμως καὶ ὑπὸ τῶν χειροτονουμένων ἀρχιερέων κατὰ τὴν πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτῶν διδομένην ἑνορκον διαβεβαίωσιν, τὴν καλουμένην εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν «ἀσφάλεια τοῦ συμβόλου» ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ χειροτονούμενος κρατῶν ἀνοικτὸν τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον προβαίνει εἰς ἔκθεσιν τῆς πίστεώς του. Οὕτω ὁ μὲν Παρθένιος ἐπίσκοπος Κισσάμου μετὰ τὸ σύμβολον τῆς πίστεως ἐπιτάσσει ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ τὰ ἀκόλουθα. «Ἐτι ὡσαύτως τοῦ σιμωνιακοῦ πταισματος καθαρεύουσιν τὴν περὶ ἐμὲ ταύτην οἰκονομίαν, ἣν ἔδεξάμην ἐκ Θεοῦ, μήτε πρὸ τῆς χειροτονίας, μήτε μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐπαγγελάμενός τε καὶ ὑποσχόμενος ὡς ἂν ἐγκρατῆς γένωμαι τοιαύτης ἀξίας. Οὕτω πάση φυλακῇ ἀγορευθήσω τὸ μὴ μόνον αὐτὸς ἀμισθὶ καὶ ἀδοτὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς διανέμειν βαθμούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐμοὶ συκοινωνοῦντας τοιοῦτους εἶναι, καὶ τοὺς μὴ οὕτω βουλομένους ποιμαίνειν τὸ τοῦ Χριστοῦ ποίμνιον παραδίδοσθαι ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς καὶ κανονικαῖς εὐθύναις καὶ ταῖς ἐπικυρούσαις αὐτὰς νευραῖς».

Παρομοίαν ἀσφάλειαν ἔχει ὑπογράψει καὶ ὁ Μακά-

ριος Μητροπολίτης Κορίνθου χειροτονηθεὶς τῷ 1507. Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγεται σαφῶς, ὅτι τὸ φρόνημα τῆς ἐκκλησίας πάντοτε ὑπῆρξεν ὅτι τὸ ἐπὶ χρήμασι χειροτονεῖν εἶναι πράξις θεοσυγγῆς, πράξις τῆς ἀπράτου θείας χάριτος, βλάσφημος καὶ ἀσεβῆς κατὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προσβολή. Εἶνε τὸσον σαφῆ τὰ κείμενα τῶν κανονικῶν πηγῶν, ὥστε δὲν ἐπιδέχονται ταῦτα οὐδεμίαν ἀμφισβήτησιν ἢ παρερμηνείαν.

† Ο ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ο ΔΙΚΕΦΑΛΟΣ ΑΕΤΟΣ ΤΩΝ ΔΑΠΕΔΩΝ ΤΩΝ ΝΑΩΝ

Εἰς ἀπογευματινὴν ἐφημερίδα εἶχε δημοσιευθῆ πρὸ καιροῦ ἐπιστολὴ τοῦ ὑποστρατήγου ἐ.ἀ. κ. Βασ. Σταμουλάκη, ἐν τῇ ὁποίᾳ οὗτος ἐχαρακτήριζε τὴν ἐπὶ τῶν δαπέδων τῶν ναῶν ἀνάγλυφον ἢ ἄλλην παράστασιν τοῦ δικεφάλου αἰετοῦ ὡς ἀσεβείαν μετὰ τὴν Ἀλωσιν ὑπὸ τοῦ Κατακτητοῦ ἐπιβληθεῖσαν εἰς τοὺς Ἑλληνας «εἰς δῆλωσιν ἀπαρνήσεως τῆς καταλυθείσης Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας». Τὴν συνέχισιν τῆς ἀσεβοῦς, κατὰ τὸν ἐπιστολογράφον, ἐθίμου ἀνεκτὴν μόνον «ἢ ἀμάθεια, ἢ ἀγνοία τῆς τοῦ δούλου παρελθόντος ἢ ἀφέλεια καὶ ἢ ἀπροσεξ

Ἡ Ἱερά Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τῆς ἐ τῆς ταύτης ἀπετάθη πρὸς τὸν καθηγητὴν τῆς χ κηρῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθ., ὡν καὶ Διευθυντὴν τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου καὶ Ἀκαδημαϊκὸν κ. Γ. Σωτηρίου καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν, ἵνα ἐκφέρει τὴν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμην αὐτοῦ.

Ὁ κ. Σωτηρίου ἐν ὑπομνήματι πρὸς τὴν Ἱ. Σύνοδον ὑπέβαλε τὸ πόρισμα τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐν προκειμένῳ διαεξαχθείσης ἐρεύνης ἔχον οὕτω:

Ὁ δικεφάλος αἰετός, εἰσαχθεὶς ὡς ἔμβλημα τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, κατ' ἄλλους μὲν εὐθὺς μετὰ τὴν ἐν εἰε 1204 ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων¹, κατ' ἄλλους δὲ πολὺ ἐνωρίτερον, πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 9ου αἰῶνος², παρελήφθη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Οἴκουμνικοῦ Πατριάρχου ὡς Ἐθνάρχου³, εἶτα δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων Ἱεραρχῶν καὶ εὐγενῶν, ὡς μαρτυροῦσι τοῦτο πλεῖστα μνημεῖα καὶ ἰδιαίτατα ἐπιτύμβια ἀνάγλυφα⁴. Ἄφ' ἐτέρου οἱ προσφυγόντες εἰς τὴν ξένην συγγενεὶς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῶν Παλαιολόγων καὶ αἱ ἐξευγενισθεῖσαι οἰκογένειαι τῶν βενετοκρατουμένων ἑλληνικῶν νήσων καὶ ὀχυρῶν (Ἐπτανήσου, Κορῶνης, Μεθώνης, Ναυπλίου κ. ἄ.) διετήρησαν τὸν δικεφάλον αἰετόν, ὅστις πρὸ πολλοῦ, ἕνεκα συγγενειῶν τοῦ αυτοκρατορικοῦ οἴκου, εἶχε διαδοθῆ καὶ εἰς χώρας τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὴν Ρωσσίαν.

Τὸ ἔμβλημα τοῦτο ἀποτυπῶται ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀ-

1. Περβλ. Σ. Λάμπρον ἐν Ν. Ἑλληνομνήμονι στ', 1909, σελ. 433 κ. ε.

2. Περβλ. Ἱ. Σβορώνου, Πῶς ἐγενήθη καὶ τί σημαίνει ὁ δικεφάλος αἰετὸς τοῦ Βυζαντίου, Ἀθήναι, 1914, σελ. 33 κέ.

3. Φ. Βαφειδου, Ἑκκλ. Ἱστορία γ' 1912, σελ. 92.

4. Γ. Σωτηρίου ὁδηγὸς Βυζαντινοῦ Μουσείου 1914 σελ. 10.

νατολή πρὸ καὶ μετὰ τὴν Ἄλωσιν, ἐπὶ σφραγίδων, λαβάρων, ἐγκολπίων, δακτυλίων, ἱερῶν σκευῶν τῶν ναῶν, ἐπιτυμβίων πλακῶν καὶ τέλος εἰς δάπεδα Ἐκκλησιῶν, κατ' ἐξοχὴν κάτωθεν τοῦ τρούλλου ἢ εἰς τὸ μέσον τῶν μὴ ἐχόντων τὸ σχῆμα τοῦ σταυροειδοῦς μετὰ τρούλου ναῶν, ὡς ἐπέχον τὴν θέσιν τοῦ ὀμφαλίου ἢ μεσομφάλου, γνωστοῦ ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἄλλων Ἐκκλησιῶν¹, ἐφ' οὗ ἴσταντο δεόμενοι κατὰ τὰς εἰσόδους οἱ ἱερεῖς.

Τοιαῦτα μνημεῖα διεσώθησαν ἐλάχιστα, τὰ ἐξ αὐτῶν δὲ κυριώτερα εὐρίσκονται : 1) εἰς τὸ δάπεδον τοῦ Καθολικοῦ τῆς μονῆς Βλαχερνῶν παρὰ τὴν Ἄρταν, κείμενον εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ καὶ καλλιτεχνικῶς κατασκευασμένον διὰ μωσαϊκοῦ. Τὸ ἔργον τοῦτο ἀνάγεται, ὡς καὶ ἡ μονή, εἰς τὰ τέλη τοῦ 12ου ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 13ου αἰῶνος².

2) Εἰς τὸ δάπεδον τῆς Μητροπόλεως Μυστρᾶ, χρονολογούμενον καὶ ἔνεκα τῆς τέχνης του πρὸς τῆς Ἀλώσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν παράδοσιν, τεθὲν ἀντὶ ὀμφαλίου διὰ τὴν ἐν Μυστρᾷ καὶ ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως γενομένην τελετὴν τῆς στέψεως τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου (6η Ἰανουαρίου 1449). Ἡ γνώμη τοῦ Α. Struck, ὅτι ἐτέθη μετὰ τὴν στέψιν πρὸς ἀνάμνησιν δὲν εἶναι ὀρθή³.

Ὁ αὐτοκράτωρ, κατὰ τὴν ἐποχὴν μάλιστα τῶν Παλαιολόγων, εἰκονίζεται πατῶν ἐπὶ προσκεφαλαίου μὲ δικεφάλου ἀετοῦς, ὡς δεικνύει ἡ εἰκὼν Χρυσοβούλλου τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β' Παλαιολόγου πρὸς τὴν Μητροπολὶν Μονεμβασίας, ἀπολυθέντος τῷ 1293 καὶ φυλασσομένου ἐν τῷ Βυζαντινῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν⁴. Ἀπόδειξις μάλιστα τῆς συνηθείας νὰ πατῇ ὁ σφερόμενος ἐπὶ ἐδάφους κοσμομένου ἀρχικῶς δι' αἰετοῦ, ἴσταμένου ἀνωθεν πόλεως (καὶ ἀπὸ τῆς Παλαιολογοῦ πιθανῶς ἐποχῆς ἐπὶ δικεφάλου αἰετοῦ) εἶναι τὸ ἔτι καὶ σήμερον κρατοῦν ἔθος ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ Ἐπισκόπου, ὅπερ Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης εἰς τὸ κεφάλαιον « Ἀετὸς ὁ ἐπὶ ἐδάφους ἀνιστορούμενος τί σημαίνει ἐν τῇ τοῦ Ἐπισκόπου χειροτονίᾳ⁵, ἐμνηνεύων ἀλληγορικῶς θεωρεῖ ὡς συμβολίζον τὸν αἰετὸν τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου.

Ἐκ τῆς μνείας τῶν πηγῶν γίνεται φανερόν, ὅτι ἀπὸ τῆς παλαιολογοῦ ἐποχῆς ἐσυνεχίσθη ἡ ἀρχαία συνήθεια ὅπως κατὰ τὴν στέψιν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ μετὰ ταῦτα, μετὰ τὴν Ἄλωσιν, κατὰ τὴν χειροτονίαν τῶν Ἐπισκόπων, γίνεται χρῆσις τοῦ δικεφάλου αἰετοῦ, ὅστις ἀνεκατέστησε τὸν παλαιὸν αἰετὸν.

Ἐπὶ τοῦ γεγονότος μάλιστα τούτου ἐστῆριξε καὶ ὁ Σβορώνος τὴν θεωρίαν του, περὶ καταγωγῆς τοῦ δικεφάλου αἰετοῦ, γράφων ὅτι «οἱ δικεφαλοὶ αἰετοὶ τοῦ Βυζαντίου εἶτε ὑπὸ τοὺς πόδας ἢ παρὰ τοὺς πό-

δας τῶν αὐτοκρατόρων εἰκονιζόμενοι... εἶναι τὰ αἷσια καὶ νικηφόρα πτηνὰ τοῦ Διὸς... οἱ δίδυμοὶ αἰετοὶ τοῦ στέμματος τῶν Σελευκιδῶν καὶ Πτολεμαίων, οὓς σφετερισθέντες οἱ Ῥωμαῖοι αὐτοκράτορες παρέδωκαν εἰς τοὺς Ἕλληνας βασιλεῖς τοῦ ἑλληνοσθέντος ρωμαϊκοῦ κράτους κ.λ.π.»¹. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἢ ἐσχάτως διατυπωθεῖσα γνώμη ὅτι «ἐπεβλήθη ὑπὸ τῶν κατακτητῶν νὰ ποδοπατῆται τὸ βυζαντινὸν ἔμβλημα εἰς δῆλωσιν ἀπαρνήσεως τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας κλπ.» δὲν εἶναι ὀρθή. Τὰς περὶ διαμαρτυρίας Ῥώσου νομομαθοῦς παρεχομένης ἀορίστως καὶ ἄνευ μνείας πηγῆς τινος πληροφορίας οὐδαμοῦ συνήντησα.

Μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς
Γ. Α. ΣΩΤΗΡΙΟΥ

1. Σβορώνου ἔ. ἀ. σ. 66.

ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΚΩΔΙΞ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΔΡῶ, ΜΟΝΗΣ ΠΑΝΑΧΡΑΝΤΟΥ

[2]

Ὅστις ἂν εὐρίσκειται εἰς κατηγορίαν, χωρὶς νὰ γένη ἢ κρίσις δὲν τὸν ἐκβάλλουν ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ. (Κεφ. ιθ').

Περὶ τοῦ κατηγοροῦντος Ἐπισκόπου εἰς πολλὰ ἐναντία καὶ δὲν δυνηθῆ νὰ ἀποδείξῃ οὐδένα ἐναντίον. (Κεφ. κ').

Ὅτι εἰς κρίσιν νὰ μὴ δὲν φέρῃ αἰρετικὸν μάρτυρα οὔτε ἄπιστον, οὐδὲ ἕναν πιστόν· εἰ μὴ δύο ἢ τρεῖς ἀξιοπίστους· καὶ εἰς κατηγορίαν πέντε (Κεφ. κα').

Περὶ κατηγορῶν ὅτι νὰ μὴ δὲν φέρουν μάρτυρας οἰκιακοῦς· μήτε συγγενεῖς. (Κεφ. κβ').

Περὶ ὅτι ἀξιοπίστοι πρέπει νὰ εἶναι οἱ μάρτυρες· καὶ ποῖοι ἐμποδίζονται εἰς μαρτυρίαν· καὶ ποῖοι δὲν ἐμποδίζονται (Κεφ. κγ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ψευδομαρτυρήσῃ· ἢ ἐναντιωθῆ τὴν γραφὴν του. (Κεφ. κδ').

Περὶ ἱερέως ἢ διακόνου, ἐὰν τύχη καὶ τοὺς κατηγορήσῃ (Κεφ. κε').

Περὶ Ἐπισκόπου ἢ ἄλλου ἱερωμένου, ὅπου τὸν καθήρουν καὶ λειτουργήσῃ (Κεφ. κστ').

Ὅτι ἢ τοῦ Πατριάρχου ἀπόφασις δὲν μετακρίνεται· καὶ περὶ κριτηρίων βασιλικῶν. (Κεφ. κζ').

Ὅτι ὁ καθαιρεθεὶς ἀρχιερεὺς ἔχει ἄδειαν νὰ μετακαλῆ δευτέραν Σύνοδον, ἵνα μετακρίνεται ἢ ὑπόθεσις τῆς κατηγορίας του (Κεφ. κη').

Περὶ ἀρχιερέως· ἐὰν ἐκάθηράν τινα ἀρχιερέα· καὶ μετὰ ταῦτα ἐφάνῃ ἀναίτιος· καὶ ποῖε ἐκαθηρέθη ἀρχιερεὺς καὶ πάλιν ἐσυγχωρήθη (Κεφάλ. κθ').

Περὶ μεταθέσεως ἀρχιερέως· καὶ τί λέγεται μετάθεσις· καὶ παραιτήσεως καὶ ὅτι δίδεται θρόνος ἀρχιερατικός, ἑξαρχικός, πρὸς ἄλλον ἀρχιερέα πάρεξ τοῦ Συνθρόνου (Κεφ. λ').

Περὶ Ἐπισκόπων καὶ ἱερέων· ἐὰν δὲν μνημονεύσῃ τὸν Μητροπολίτην αὐτῶν· καὶ ὅτι τὰ σφάλματα τῶν ἱερέων ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως κανονίζονται (Κεφ. λα').

Περὶ ἀναθέματος (Κεφ. λβ').

Περὶ τοῦ ἀφορισθέντος δικαίως ἢ ἀδίκως παρὰ

1. Πρὸβλ. Ε. Ἀντωνιάδου, Ἐκφρασις τῆς ἁγίας Σοφίας, Β' 1908, σελ. 38 κ. ἔ.

2. Βλπ. Ἀ. Ὁρλάνδου, Ἀρχεῖον βυζαντινῶν μνημείων τῆς Ἑλλάδος, τομ. β', 1936, σελ. 30 κ. ἔ. εἰκ. 25.

3. Α. Struck, Mistra, Leipzig, 1910, σ. 79.

4. Πρὸβλ. Γ. Σωτηρίου, Ὀδηγὸς Βυζαντινοῦ Μουσείου Ἀθηνῶν 1931², σελ. 126.

5. Περὶ τοῦ θείου ναοῦ κλπ. ἔκδοσις Ἰακίου, 1683, σελ. 156 κ. ἔ.

τοῦ ἀρχιερέως· νὰ μὴ δὲν καταφρονήσῃ τὸν ἀφορισμὸν (Κεφ. λγ').

Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν ἀργήσῃ ἱερέα κοσμικὸν ἢ ἀφορίσῃ διὰ τὰ λάβῃ δῶρα· ἢ σφαλῆσῃ ἐκκλησίαν· ἢ ἄλλος ἱερωμένος ἐὰν ἀφορίσῃ χριστιανὸν χωρὶς αἰτίαν (Κεφ. λδ').

Περὶ τοῦ συνευχομένου μετὰ τοῦ ἀφωρισμένου (Κεφ. λε').

Περὶ τοῦ ἀφωρισμένου πῶς γνωρίζεται μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ, πόθεν ἀφωρίσθη (λστ').

Ὅτι οἱ ἱερεῖς νὰ μὴ δὲν ἀφορίζουν τινὰ χριστιανὸν χωρὶς θέλημα τοῦ ἀρχιερέως αὐτῶν (λζ').

Περὶ ἀφωρισμένου πῶς γνωρίζεται μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πόθεν ἀφωρίσθη· τούτους ἀφορίζουν οἱ ἀρχιερεῖς· καὶ μετὰ τὸν θάνατον εὐρίσκονται λελυμένα τὰ σώματα αὐτῶν (Κεφ. λη').

Περὶ ἀφωρισμένου ὁποῦ νὰ εὐρεθῇ ἀκέραιον τὸ σῶμα αὐτοῦ μὴ ἔχον τρίχας τελείως (Κεφ. λθ').

Λύσις ἀφορισμοῦ λεγομένη ὑπὸ τοῦ ἀρχιερέως (μ').

Περὶ ἱερέως, ἐὰν ἀργήσῃ αὐτὸν ὁ ἀρχιερεὺς αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς λειτουργήσῃ χωρὶς τὰ λάβῃ θέλημα ἀπὸ τὸν Ἀρχιερέα (μα').

Περὶ κληρικῶν, καὶ καλογέρων, ἐὰν κάμουν συνωμοσίαν κατὰ τοῦ ἀρχιερέως· ἢ φατρία· καὶ περὶ τῶν συναγωγῶν (Κεφ. μβ').

Περὶ κληρικοῦ, ἐὰν ὑβρίσῃ τὸν ἀρχιερέα αὐτοῦ· ἢ προσβύτερον· ἢ διάκονον· ἢ κοσμικὸς ἐὰν ὑβρίσῃ ἱερέαν, ἢ δεῖρῃ· καὶ περὶ τῶν καταλαλούντων τὸν ἀρχιερέα αὐτῶν (Κεφ. μγ').

Περὶ ἀρχιερέως ἐὰν λειτουργήσῃ μοναχὸς του. (Κεφ. μδ').

Περὶ τῶν ἀρχιερατικῶν φορεμάτων ὁποῦ ἐνδύεται ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὴν λειτουργίαν, τί δηλοῦν ἓνα καθεύνα. (Κεφ. με').

Διατὶ λέγεται «θεοφόρος» ὁ ἀρχιερεὺς· καὶ τί δηλοῖ «τὸ μανδύον» αὐτοῦ, τὰ «πόματα», οἱ «ποταμοί», τὸ «καπάσιον» καὶ ἡ κουρὰ τῆς κορυφῆς. (Κεφ. μστ').

Περὶ τοῦ ἸϚ' ὀνόματος ποῦ εἶναι σημειωμένον ἐν τῷ ἁγίῳ σώματι καὶ τί εἰκονίζει, ὅταν εὐλογῇ μετὰ τὰς δύο χεῖρας. (Κεφ. μζ').

Περὶ ἀρχιερέως· ἢ ἱερέως ἐὰν μεγαλοσηματίσῃ· ἢ στανικῶς ἢ μετὰ τὸ θέλημά του· ἢ ποιήσῃ παραιτήσιν. (Κεφ. μη').

Περὶ ἱερέως ἢ ἱερομονάχου, ὁποῦ νὰ συνέρχεται εἰς ἁμαρτήματα· καὶ ὁ λαὸς νὰ φεύγῃ ἀπ' αὐτοῦ· καὶ περὶ τοῦ μὴ κρίνειν ὁ κοσμικὸς ἱερέα. (Κεφ. μθ').

Περὶ τιμῆς ἱερέων. (Κεφ. ν').

Περὶ διαθήκης ἀρχιερέως. (Κεφ. να').

Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἱερέων· καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἐμποδίζουν τὴν ἱερωσύνην. (Κεφ. νβ').

Περὶ τῆς σφαγίδος τοῦ ἱερέως ὁποῦ ἔχει εἰς τὴν κορυφήν· καὶ τῆς ἱερατικῆς στολῆς. (Κεφ. νγ').

Περὶ ἱερωμένου ὁποῦ νὰ λειτουργήσῃ καὶ δὲν μεταλάβῃ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων. (Κεφ. νδ').

(Συνεχίζεται)

ΑΡΧΙΜ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΚΑΡΠΑΘΙΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Περίοδος ἐπισυναγωγῆς.

Ὁ χριστιανός, ὡς ζῶν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας τοῦ σκοτίου καὶ «πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου», μαχόμενος, εἶναι φυσικὸν νὰ ἔχῃ πάντοτε ἀνάγκην ἀνασυντάξεως τῶν δυνάμεων αὐτοῦ καὶ ἀνεφοδιασμοῦ διὰ τὸν ἀγῶνα, ἵνα, ἐν τέλει νικῶν, τύχῃ τοῦ βραβεῖου τῆς «ἄνω κλήσεως». Πρὸς τοῦτο ὠρίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας αἱ τακταὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἡμῶν καθαροῦ εὐκαιρίαί, καθ' ὅς πάντες, προσερχόμενοι πρὸς τὴν πηγὴν «πάσης χάριτος», δυνάμεθα νὰ τύχωμεν τῶν σωτηρίων ἐπαγγελμάτων. Ἡ ἀπὸ τῆς προσεχοῦς ὁμως ἐβδομάδος ἀρχομένη Μ. Τεσσαρακοστή εἶναι κατ' ἐξοχὴν περίοδος ἐπισυναγωγῆς εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ἀνεφοδιασμοῦ διὰ τὴν συνέχισιν τοῦ πνευματικοῦ ἡμῶν ἀγῶνος. Ἰδιαίτατά μάλιστα κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, διε ἀκούομεν διαρκῶς πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, ἢ χρησιμοποίησις τῆς περιόδου ταύτης πρὸς τὸν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἔταξε ταύτην ἡ Ἐκκλησία, ἐνδείκνυται ὅπως ἰδιαίτερός. Κατ' αὐτὴν καλούμεθα, ἵνα «τὰς παρεμέτας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα» ἀνορθοῦντες καὶ πᾶν τραῦμα καὶ πᾶσαν ἀσθένειαν εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ τῶν πάντων ἱατροῦ καὶ σωτήρος ἐμπιστευόμενοι, ἀναλάβωμεν μετὰ μεγαλυτέρου τοῦ θάρρους καὶ βεβαιότητος τῆς ἐπὶ τὴν θεῖαν ἀντίληψιν πεποιθήσεως τὰ ὄπλα τοῦ φωτός εἰς τὴν κατὰ τῶν πνευματικῶν τῆς πονηρίας μάχην. Συντονώτερος κατὰ τῶν ποικίλων παθῶν πόλεμος, θερμοτέρα προσοχή, ἐν ταπεινώσει νησιεία, ἐν ἐξομολογήσει κἀθαρσίς, ἐν κατανύξει καὶ φόβῳ εἰς τὴν μετέληψιν τῶν θείων Μυστηρίων προσέλευσις, ἀγάπη δι' ἔργων ἐνεργουμένη καὶ εἰρήνη πρὸς πάντας εἶναι τὰ κυριώτερα τοῦ ἁγιασμοῦ ἡμῶν μέσα, οὐ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον. Εἶναι δὲ ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον καὶ παρήγορον διὰ τὸ μέλλον τὸ γεγονός, τὸ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρατηρούμενον, ὅτι οἱ οὕτω μετὰ φόβου κατὰ τὴν περιόδον ταύτην τὴν σωτηρίαν αὐτῶν καταραζόμενοι ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος πληθύνονται σημαντικώτατα.

«Τὰ ξύλα τοῦ πεδίου...»

Ἡ τόσον ἐπισήμως ἐκδηλωθεῖσα καὶ κατὰ πάντα ἀξιεπαινος κυβερνητικὴ προσπάθεια πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ πράσινον εἶναι ἀξία τῆς ἐκθύμον ἐνισχύσεως πάντων, ἰδιαίτατα δὲ τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποία καὶ ἔσπευσε νὰ ἐδλογήσῃ καὶ διὰ τῶν ἐδχῶν αὐτῆς νὰ καθαρίσῃ τὴν εὐγενῆ ταύτην κυβερνητικὴν ἐνέργειαν. Διότι ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ πράσινον, ἐκτὸς τῆς ὑγιεινῆς καὶ καλαισθητικῆς αὐτῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν ἔχει διὰ τὰς πόλεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν χώραν ἐν γένει, ἐνέχει καὶ ἄλλην ἔτι σπουδαιότεραν. Ὅτι δηλ. συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τῶν ἀνθρώπων ἐξημέρωσιν καί, κατ' ἀκολουθίαν, καὶ εἰς τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐπικράτησιν ἀγαθωτέρων καὶ ὁμαλωτέρων σχέσεων. Εὐκτατὸν δὲ θὰ ἦτο ὅπως οὐχὶ μόνον κατὰ μίαν ὀρισμένην ἐβδομάδα τοῦ ἔτους, ἀλλὰ καὶ συνεχῶς καταβάλλεται

φροντίς πρὸς καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τοιοῦτου εὐγενοῦς πνεύματος.

* Ἡ Α. Ἀγίότης ὁ ἀποθανὼν πάπας Πίος ὁ ΙΑ', οὗτινος ἡ κηδεία ἐγένετο τὴν παρελθούσαν Τρίτην, ἐγεννήθη τῇ 31ῃ Μαΐου 1857 ἐν Desio τῆς Λομβαρδίας. Τυχὼν ἐπιμελημένης ἐκπαιδεύσεως ἐν Μιλάνῳ καὶ εἶτα ἐν Μονάχῳ διωρίσθη μετὰ ταῦτα καθηγητὴς καὶ ἀπὸ τοῦ 1912 διευθυντὴς τῆς ἐν Μιλάνῳ Ἀμβροσιανῆς. εἶτα δὲ καὶ τῆς ἐν Ρώμῃ Βατικανῆς Βιβλιοθήκης. Τῷ 1921 ἐξελέγη ἀρχιεπίσκοπος Μιλάνου καὶ καρδινάλιος τοῦ ἁγίου Μαρτίνου aux-Monts, τῷ δὲ 1922 ἀνεδείχθη εἰς πάπαν, ὡς διάδοχος τοῦ Βενεδίκτου τοῦ ΙΕ'.

Κατηγοριμένους ἐπιστημονικῶς ὅσον ὀλίγοι προσεπάθησε νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν λύσιν τῶν μεγάλων μεταπολεμικῶν κοινωνικῶν καὶ ἄλλων προβλημάτων ἐκδούς, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς συμπληρώσεως τεσσαρακονταετίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περιφήμου παπικῆς ἐγκυκλίου «Regum novagim», τὴν ὡσαύτως ἀξιοσπούδαστον ἐγκύκλιον αὐτοῦ «Quadragesimo anno», ἐν ἣ ἐτονίζετο ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινωνικῆς τάξεως.

Παρ' ὅλην τὴν προσήλωσιν αὐτοῦ εἰς τὰς αἰωνοβίου παραδόσεις τοῦ Βατικανοῦ, ἦτο τὸν χαρακτήρα μᾶλλον μεταρρυθμιστικὸς ἐπιδιώξας τὴν ἐνεργότεραν τῶν λαϊκῶν ἐν τῇ ἀποστολικῇ τῆς ἐκκλησίας διακονίᾳ συμμετοχῆν διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς Καθολικῆς Δράσεως, συστήσας τὴν συντομωτέραν μελέτην τῶν τῆς λατρείας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀναθέσας τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἱερῶν κειμένων εἰς τὸ τάγμα τῶν Βενεδίκτων κ.λ.π.

Ἡδὴ ὡς καρδινάλιος εἶχεν ἀναλάβει διπλωματικὰς ἀποστολάς, ἀναλαβὼν τῷ 1919 τὴν θέσιν τοῦ ἀποστολικοῦ ἀπεσταλμένου ἐν Βαρσοβίᾳ, ἡ σημαντικώτερα ὅμως διπλωματικὴ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἦτο ἡ συμφωνία τοῦ Λατερανοῦ τοῦ 1929, δι' ἣς ἀπεκαθίσταντο αἱ σχέσεις τοῦ παπικοῦ μετὰ τοῦ ἰταλικοῦ κράτους. Μετὰ τῶν διαφορῶν κρατῶν συνήψε δώδεκα κοινωρδάτα, τὸ τελευταῖον τῶν ὁποίων ἦτο τὸ κατ' Ἰούλιον τοῦ 1935 μετὰ τῆς Γιουκοσλαβίας συναφθέν, τὸ ὁποῖον, ὡς γνωστόν, δὲν ἐτέθη εἰς ἐφαρμογήν.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἡ Α. Ἀρχιεπίσκοπος προσβληθεὶς ἐκ γοίπτης ἠναγκάσθη νὰ οἰκουρήσῃ καθ' ἄπασαν τὴν ἑβδομάδα Περὶ τῆς υγείας αὐτοῦ ἠρώτησεν ἐπανειλημμένως ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. οἱ Ὑφυπουργοὶ Στρατιωτικῶν, Τύπου καὶ Τουρισμοῦ καὶ Ἐργασιαστικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας κ. Δ. Μπαλάνος, πολλοὶ τῶν ἐπισήμων καὶ πλῆθος ἐκ τῶν ἄλλων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὸν λόγον τούτου κατὰ τὴν διαρκεσάσαν ἑβδομάδα προήδρευσε τῶν τακτικῶν συνεδριῶν τῆς Ἱ. Συνόδου ὁ ἐκ τῶν Σεβ. συνέδρων ἔχων τὰ πρεσβεία τῆς ἀρχιερωσύνης Μητρ. Φθιώτιδος κ. Ἀμβρόσιος.

Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Διδυμοτείχου Ἰωακείμ καὶ Σισανίου Διοδώρου, ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Σ. Προεδρεύοντα Μητρ. Φθιώτιδος καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ παρ' αὐτῆ Βασ. Ἐπιτρόπου κ. Λεων. Φιλιππίδου, μετέβη πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα Μακ. Πρόεδρον αὐτῆς, καὶ διεβίβασε τὰς ὀλοψύχους εὐχὰς τῆς Ἱ. Συνόδου περὶ ταχείας ἀποκαταστάσεως τῆς υγείας αὐτοῦ.

Ἐἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Συνόδου ἤρχισαν καταφθάνουσαι αἱ εἰσφοραὶ τῶν Ἱ. Μητροπόλεων, αἱ προσοιζόμεναι διὰ τὴν συμβολὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὰ ἔξοδα τῆς ἐν τῷ Οἴκῳ. Πατριαρχεῖῳ κατασκευῆς τοῦ Ἁγίου Μύρου.

ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων ἡ «Ζωὴ» ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον ἡ δευτέρα ἐκδοσις τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κατὰ τὰς Ο', ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τὴν ἐπιστολίαν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξηγήσειν εἰς τὴν Π. Δ. κατὰ τὸς Ο' κ. Παν. Ἱ. Μπρασιάνου καὶ ἀπεφασίσθη, ὅπως ἐκφρασθῆ πρὸς τὴν «Ζωὴν» ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν

ἐπιμελημένην καὶ κατὰ πάντα ἀξίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἐκδοσιν τοῦ ἱεροῦ κειμένου.

Τῇ Α. Μ. τῷ Βασιλεῖ, ἀναχωρήσαντι εἰς Θεσσαλονίκην, πῆχθη κατευόδιον, μεταβάς εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν Σταθμὸν Λαρίσης, ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου, ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, ὄν μετ' ἐνδιαφερόντος ἠρώτησεν ἡ Α. Μεγαλειότης περὶ τῆς υγείας τῆς Α. Μακαριότητος. Ὡσαύτως ἀπεχαιρέτησεν ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Μακαριότητος εὐχῆς τὰ εἰκότα τὸν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ διὰ τῆς αὐτῆς ἀμαξοτουχίας ἀναχωρήσαντα εἰς Θεσσαλονίκην καὶ ἐκείθεν εἰς Βουκουρέστιον καὶ Βελιγράδιον ἐξοχάτατον κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, εἰς ὃν ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Α. Μακαριότητος διὰ τὸ περὶ τῆς υγείας αὐτοῦ ἐνδιαφερόν.

Ὁ κ. Νικ. Σπέντζας, ἄχρι τοῦδε Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργεῖου Ἐργασιαστικῶν καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, διορισθεὶς Ὑφυπουργὸς τοῦ αὐτοῦ ὕπουργεῖου, ἔδωκεν ἐνάπιον τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, παρισταμένου τοῦ ἐξοχάτατου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Ταλαντίου, καὶ τοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Μακρῆ τὸν νενομισμένον ὄρκον καὶ ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, καθ' ἣν ὥραν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος παρίστατο εἰς τὴν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τῆς Ἐκκλησίας τελομένην ὑπὸ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως φύτευσιν τοῦ πρώτου δένδρου τῆς «ἑβδομάδος τοῦ πρασίνου», ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου κατέθεκεν ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου τὸν θεμέλιον λίθον τῆς ἀνεγειρομένης νέας μεγάλης πτέρυγος τοῦ Λαϊκοῦ Νοσοκομείου, ἰδρύματος καθαρῶς κρατικοῦ καὶ ἀπολύτως φιλανθρωπικοῦ, καθ' ὅσον ἐν αὐτῷ νοσηλεύονται μόνον ἄποροι ἀσθενεῖς, νοσηλεύονται δὲ πάντες δωρεάν. Διὰ τῆς προσθήκης τῆς νέας ταύτης πτέρυγος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῷ Νοσοκομείῳ κλινῶν ἀνέρχεται εἰς τετρακοσίαις.

Ἐνόμιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου, ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ «Παρνασσού», ἡ ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Β. Υ. τῆς πριγκιπίσσης Φρειδερίκης Ἑλληνικῆ Ἐταιρείᾳ Προστασίας Ἀναπήρων Παιδῶν παρουσιάσε διὰ πρῶτην φορὰν τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον, περὶ οὗ ὠμίλησαν ἡ ἐρίτιμος κ. Νίκη Πέροδικα καὶ ὁ ἰατρός κ. Δαμ. Σωτηριάδης. Ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου παρέστη ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου, ὅστις διεβίβασε πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐταιρείας τὰς εὐχὰς καὶ τὰ συγχαρητήρια, ἅμα δὲ καὶ τὴν πατρικὴν ἀγάπην, μετ' ἧς ἡ Α. Μακαριότης περιβόληται τὸ ἐξόχως κοινωφελὲς καὶ φιλάνθρωπον ἔργον τῆς Ἐταιρείας.

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Φαίδων Κουκουλὲς ὠμίλησε τῇ παρελθούσῃ Πέμπτῃ ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας περὶ τοῦ ἐθίμου τῆς ταφῆς παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς. Τὸν διαπρεπῆ ἐπιστήμονα ὀμιλήσαντα ἐν πνεύματι πίστεως καὶ εὐλαβείας χριστιανικῆς, πῆχθη καὶ συνεχάρη ὁ ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου παρυστάς Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ταλαντίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Κατὰ τὸν σοβιετικὸν τύπον, ἡ ἀντιχριστιανικὴ προπαγάνδα κατὰ τὰς ἐσοτὰς τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως εἶχεν ἀνατεθῆ ταύτην τὴν φορὰν εἰδικῶς εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις. Κατὰ τὸ «Τροῦντ», οἱ ἐπαγγελματικοὶ σύνδεσμοι, ἀντὶ τῶν ἄλλοτε διασχεισῶν ἀντιθρησκευτικῶν διαλέξεων καὶ διαδηλώσεων, προὔτιμησαν νὰ διοργανώσουν πολυανθρώπους ἐκδρομὰς εἰς τὰς ἄλλοτε ὀνομαστάς ἐν Κιέβῳ καὶ Μόσχῃ Λαύρας πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν αὐταῖς ἀντιθρησκευτικῶν Μουσείων, ὡς καὶ τὰς ἐκ τῶν λοιπῶν μονῶν καὶ τοῖς ναοῦς, τοὺς ἐπ' ἴσῃ εἰς τοιαῦτα μουσεῖα μεταβληθέντας. Οἱ ἠγέται τῶν ἐκδρομῶν τούτων εἶχον ὀδηγίαν νὰ μὴ παραπέμψωσι τοὺς ἀκροατὰς των εἰς τὰ κείμενα τῆς Παλ. καὶ τῆς Κ. Διαθήκης κατὰ τὰς ἐν τοῖς «μουσείοις» τούτοις ἐμιλίαις των, «ἵνα μὴ ἐκ τῶν παραπομπῶν καὶ τῶν περικοπῶν τούτων ἑλκύνηται ἡ προσοχὴ τῶν σοβιετικῶν πολιτῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, οὗτω δὲ προκαλῶνται συζητήσεις καὶ διαφοροῖαι». Ἡ προτίμησις των θὰ ἐπηρεαζέται στρεφῆται περὶ θέματα «ὅσον τὸ δυνατόν ἕξανα πρὸς τὰ θεολογικὰ ζητήματα», ἰδίως δὲ ὅσα θὰ συνετέ-

λουν εἰς τὴν ἀναίρεσιν καὶ τὴν δυσφήμισιν τῶν ἀγιογραφικῶν διδασκαλιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ σερβικὸς καὶ ὁ βουλγαρικὸς ἐκκλησιαστικὸς τύπος ἀναγράφοντες τὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σόφιας—κατὰ τὴν ἐκ Νορβηγίας ἐπάνοδόν του—εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας: ἐξαιρῶν τὰς καὶ διὰ τῆς συναντήσεως ταύτης τοῦ βουλγαροῦ ἱεράρχου καὶ τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Σερβίας ἀδελφικὰς μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σχέσεις. Ἐν τῷ πατριαρχικῷ μεγάρῳ τὸν Σεβ. Στέφανον ὑπεδέχθη ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς κατάλυμα δὲ τοῦ βουλγαροῦ ἱεράρχου ὠρίσθησαν ἴδια ἐν τοῖς Πατριαρχείοις διαμερίσματα. Πρὸς τιμὴν τῆς Α.Σ. ἡ Α.Μ. παρέθηκε γέφυρα, οὕτως μετέσχον τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ μετὰ τὸ ὅποσον διεξήχθη συζήτησις περὶ τῆς γενικῆς καταστάσεως τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ἐν γένει καὶ τῶν Ὁρθοδόξων μερικώτερον, ἰδιαίτατα δὲ περὶ τῆς θέσεως τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν σερβικῆς καὶ βουλγαρικῆς. Ὁ βουλγαρικὸς «Ναρόντεν Στράζ» (Φύλαξ τοῦ Δαοῦ) ἀναγράφων τὰ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης προσθέτει ὅτι ὁ Μητροπολίτης Στέφανος ἐγένετο δεκτὸς ὡς ἀδελφός μετ' ὁρμήν ἀντίληψιν καὶ πεποίθησιν ὅτι μόνον ἐν πνεύματι τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης, μετὰ τὸ πῦρ τῆς εὐαγγελικῆς ἀγάπης καὶ τὴν εἰρήνην τοῦ Χριστοῦ θὰ δύναται αἱ δύο αὗται ἀδελφαὶ Ἐκκλησίαι νὰ διαφυλάξουν καθαρὰν, ἰσχυρὰν καὶ ὠραίαν τὴν ἁγίαν ὀρθοδοξίαν, νὰ ἀποκρούουν τὰς πανταχόθεν καταβαλλομένας προσπειθείας ὅπως ἐμφιλοχωρήσῃ δυσαρμονία εἰς τὴν ὑψίστην διακοινίαν τῆς Ἐκκλησίας ὡς πρὸς τὴν προσέγγισιν καὶ τὴν εἰρήνην καὶ νὰ ἀποκρούσουν τὰς διαφόρους προπαγάνδας, ὧν σκοπὸς εἶνε ἢ διὰ προσηλυτισμοῦ διατάραξις τῆς ἐνότητος τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Κατὰ τὸ αὐτὸ θερησκευτικὸν φύλλον, ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ξενίας τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Σόφιας, ἐπελαμβάνετο πάσης εὐκαιρίας ὅπως τονίξῃ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς τὴν βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἱεραρχίαν αὐτῆς, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἐν τε τῷ καθεδρικῷ ναῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ναοῖς ἱερουργίας, ὡς καὶ κατὰ τὰς πρὸς τιμὴν τῆς Α.Σ. δεξιώσεις ὧν μετέσχον καὶ ὁ Πρωθπυργὸς μετὰ πολλῶν ὑπουργῶν, ὁ ἐν Βελιγραδίῳ βούλγαρος πρεσβευτὴς καὶ τὰ μέλη τῆς Ἱ. Συνόδου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐν τῷ βερολιναιῷ θεολογικῷ περιοδικῷ «Zeitschrift fuer systematische Theologie» (1938 τ. 2) ἐδημοσιεύθη ἡ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ Λουθηρου ἐν Sondershausen γενομένη, κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος, διάλεξις τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Σ. Μπαλάνου, περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς σχέσεως αὐτῆς πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας. Ἡ διάλεξις αὕτη θὰ δημοσιευθῇ ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει εἰς τὴν προσεχῶς ἐκδοθησομένην ἐπετηρίδα τῆς θεολογικῆς σχολῆς.

—Εἰς κομψὸν τομίδιον ἐδημοσιεύθη ἐν βουλγαρικῇ μεταφράσει φιλοπονηθεῖσα ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Μιχαήλωφ (Βάρνα 1938) ἡ μελέτη τοῦ κ. Δ. Σ. Μπαλάνου «ἡ μεγάλη Ἑβδομάς καὶ τὸ Πάσχα».

G. Deuchler, Δυνατότητες καὶ ὄρια τῆς Πειραματικῆς Παιδαγωγικῆς, κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Βασιλείου Κ. Ἐξάρχου. Ἐν Ἀθήναις, 1938 (σ. 44).

Σοφοκλέους Δ. Δώλη, καθηγητοῦ ἐν τῷ Κολλεγίῳ Ἀθαγῶν, Αἰ ἐπὶ μεγάλῳ Κωνσταντίνου συγκροτηθεῖσαι σύνδοι. (Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ποιμένων» Μυτιλήνης). Μυτιλήνη 1938 (σ. 19).

Νικολάου Δ. Σπηλιώτου, χημικοῦ, Δρος τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, Ἡ θεωρία τῆς καταγωγῆς καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἐπιστητοῦ. Ἀθήναι, τύποις Ι. Βάρτσου. 1938 (σ. 119).—Πρόκειται περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν ζωϊκῶν εἰδῶν κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ—ὡς λέγει ὁ σ.—«παλαιωθεῖσαν καὶ ἀποσαθρωθεῖσαν» δαρβίνειον θεωρίαν, ἣν ἀνασκευάζει διὰ τοῦ ἔργου τούτου ὁ σ. διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν σχετικῶν ἐρευνῶν καὶ συμπερασμάτων τῶν κρατίστων φυσιοδιφῶν. Ἐλέγχονται ὡς ἀντεπιστημονικὰ ἐπὶ τοῦ προ-

κειμένου διδάξαντες καὶ διδάσκοντες ἐν τῷ ἡμετέρῳ Πανεπιστημίῳ παλαιότεροι καὶ σύγχρονοι καθηγηταί, πρὸς τοὺς ὁποίους ὅμως διαφωνοῦσιν ἄλλοι συνάδελφοί των, φρονούντες ὅτι σήμερον ἡ θεωρία τῆς ἐξελίξεως ὑφίσταται μεγάλην κρίσιν, δὲν ἀποδίδεται δὲ πλέον εἰς αὐτὴν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ ἢ ἄλλοτε ἀποδοθεῖσα σημασία. Συνιστάμεν ἐκθύμως τὸ σύγγραμμα ὡς λίαν διαφωτιστικὸν τοῦ περὶ οὗ πραγματεύεται ζητήματος.

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ι. Μητρόπολις Πατρῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὸ ἄρθρον 65 τοῦ Ἀναγκ. Νόμου 1369)38, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν κενωθείσαν θέσιν ἐφημερίου τοῦ ἐν Ἀρλᾷ ἰ. ναοῦ ἁγ. Δημητρίου καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῷ ἄρθρῳ 66 παρ. 4 τοῦ ὡς ἄνω νόμου ὀριζόμενα προσόντα ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κατὰ νόμον πιστοποιητικῶν αὐτῶν. Ἐν Πάτραις τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου 1939. † Ὁ Πατρῶν Ἀνατόλιος.

Ι. Μητρόπολις Φωκίδος

Κενῆς οὖσης τῆς ὀργανικῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Τρισεύῳ ἐνοριακοῦ ἱεροῦ ναοῦ «ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτήρος» καλοῦμεν πάντα προσοντούχον καὶ βουλόμενον νὰ ἀναδειχθῇ ἐκλόγιμος, νὰ ὑποβάλῃ ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ἔγγραφον αἰτησίν του συνοδευομένην ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἄρθρ. 68 τοῦ ἀναγκ. νόμου 1369)38 καθοριζομένων πιστοποιητικῶν ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου 1075 ὀριζόμενον πιστοποιητικὸν κοινωνικῶν φρονημάτων. Ἐν Ἀμφίση τῇ 4 Φεβρουαρίου 1939. † Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος.

Ι. Μητρόπολις Ἀργολίδος

Προσκαλοῦνται οἱ ἐκ τῶν προσοντούχων βουλόμενοι, ἵνα ἀνακηρυχθῶσιν υποψήφιοι, πρὸς πληρωσιν τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἰ. ναοῦ ἁγίου Δημητρίου Ἀδαμίου, ὅπως ὑποβάλωσιν, μέχρι τῆς 28 Φεβρουαρίου 1939, τὰ ὑπὸ τοῦ 65 ἄρθρου τοῦ 1369 ἀναγκαστικοῦ νόμου ἀπαιτούμενα ἀποδεικτικὰ προσόντων των. Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Ἰανουαρίου 1939. † Ὁ Ἀργολίδος Ἱερὸθέως.

Ι. Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Χηρευουσῶν τῶν ἐνοριῶν Σφηνανοῦ, Κάτω Κοτσανοπούλου καὶ Παλαιᾶς Φιλιππιάδος καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὰς θέσεις ταύτας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν. Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 10 Φεβρουαρίου 1939.

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Ἀνδρέας

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΝΤΑΙ οἱ ἀνταλλάσσοντες Περιοδικά, Βιβλία καὶ παντὸς εἶδους ἔντυπα, ν' ἀποστέλλωσιν τούτα εἰς τὸ ἐξῆς εἰς τὴν κάτωθι διεύθυνσιν (Περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὁδὸς Φιλοθέης ἀριθ. 19, Ἀθήνας).

ΕΠΙΣΗΣ τὰ παντὸς εἶδους ἐμβάσματα, συνδρομαὶ κλπ. ὑπὲρ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία», δέον ν' ἀποστέλλωνται διὰ ταχ. ἐπιταγῆς εἰς τὸν Διαχειριστὴν τοῦ Δελτίου κ. **Κωνστ. Γ. Μπόννη**. Γραφεῖα Περιοδικοῦ «Ἐκκλησία» ὁδὸς Φιλοθέης ἀριθ. 19, Ἀθήνας.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΗΣΗΣ

Τύποις «Φοίνικος», ὁδὸς Λεοννάτου 4.—Τηλ. 54-229